

Oglasni, pripisani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

U slučaju...

NAŠA SILOGA

Br. 5433.

Kastav, 1. decembra 1905.

Općinskom glavarstvu

Poznata je činjenica, koliko li je stajalo naprezanja, dok se je napokon cesarska vlada sklonula, da razdijeli učiteljske u Koprnu, dotično da odule makne hrvatski i slovenski odio istoga, te tako konačno već jednom zadovolji najprimitivnijim pedagoškim i socialnim prilikama, koje se iziskuju od sličnog zavoda i mjesta, gdje se isti nalazi.

Kako je jur poznato, cesarska se je vlada odlučila, da hrvatski odio koparskoga učiteljska prenese u grad Kastav, te je već iza raznih predizvida pozvala općinu putem c. kr. kotarskog školskog vijeća u Voloskom dopisom od 31. oktobra t. g. br. 372/2 da nastoji čim prije pribaviti za rečeno učiteljske potrebite prostorije. Razvidno je dakle iz ovoga, da se je cesarska vlada definitivno odlučila za Kastav. Nu usprkos ovomu htjelo bi se s njeke strane, da se vladu sklone e bi hrvatsko učiteljske smjestila kuda druguda, a ne u Kastav-grad.

Tako je nedugo učiteljsko društvo „Prosvjeta“ u Pazinu stvorilo resoluciju, kojom poziva cesarsku vladu, da smjesti hrvatsko učiteljske u Pazin ili u koje drugo zgodno mjesto a nipošto u Kastav. Moguće, da je već ta općina dobila od „Prosvjete“ poziv, da se izjavi za njezinu resoluciju.

Mnijenje je potpisnoga, da Pazin nije zgodno mjesto za da se u njemu smjesti učiteljske s razloga, što je već i tako pun škola, profesora i djaka, ponajpače pak s razloga, što se već danas u njemu teško osjeća skupoća uzdržavanja, te je izgleda, kako će ista od godine do godine osjetljivo rasti. A znati bo valja, da se učiteljski pitomci rekrutiraju ponajviše iz siromašnijih slojeva naroda, pak da bi skupoća uzdržavanja mogla baš pogubno da na nje djeluje.

Za koje drugo zgodno mjesto u Istri, kamo bi se najme moglo da smjesti učiteljske, potpisano zazbilja ne znade a čvrsto je uvjeren, da od svih mjesta u Istri za učiteljske najprikladniji je grad Kastav i obzirom na ugodne komunikacije i obzirom na to: da će u Kastvu učiteljski pitomci biti u zdravom mjestu i dobiti razmjerno dosta jeftino uzdržavanje; da će se u njemu teško moći ustegnuti nadzoru svog učiteljskog osoblja; da će se u njemu moći uzgajati i učiti kako treba; da će u njemu i bližnjoj mu okolici naći sve uslove za da se socialno i kulturno uzgoje, kako bi kašnje mogli, kada stupe u naš puk, s uspjehom vršiti uzvišeno svoje poslanstvo.

Potpisano cijeni se nadati, da će i to općinsko poglavarstvo na temelju navedenoga, a u interesu našeg budućeg učiteljskog naraštaja, priznati prednost Kastvu pred ostalim mjestima u Istri, za da se u njemu smjesti hrvatsko učiteljske, te će se na eventualni poziv učiteljskog društva „Prosvjeta“ u ovom smislu izjaviti izvoljeti.

Izlazi svakog četvrtka o

pedeset.

Netiskani dopisi se ne vraćaju n nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5,-- odn. K 2-50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i tiskaju se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i opća nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 1), kamo oćka se naslovljaju sva pisma i predplata.

of. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II. kat.)

inakog, prava, avnosti osobito ničtva. povla- a, koji ložaju samo-

stvoriti a svim da se roji će ra svih a obće, pravo ih na oprav-

nce.

janskih je po- e mo- j hrv. holimo dnomu oć pri-

o na- poslalo duhu našim rvi su ca ne luzeću. jezija- su još oznata . Bog a kraj oma- ji dje- ih je našega onekle miali, i mo- toje u ligoše, ingre- na, u ima i uz- to je žalostna četa one uboge naše djece, koju su našem srcu ugrabili tudjinci, da ju zadoje tudjim, janjičarskim duhom, da budu na zator jeziku i imenu našem.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razposlalo je ovih dana na sve obćine Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu sljedećega sadržaja:

Slavno obćinsko glavarstvo!

U Istri ima neko 18.000 djece, koju ne uživaju sreće, što je pruža neprocjenjiva blagodat narodne prosvjete. Srce nam se stišće na pogled tolikih salomljenih krila, pamet nam staje na pomisao u bu- dućnost, u snobinu našu. Ali ima još i gore! Ne strepe naše duše jedino pred tminom neznanja naših ljudi. Ljućega neprijatelja gojimo mi u grudima našim: to je žalostna četa one uboge naše djece, koju su našem srcu ugrabili tudjinci, da ju zadoje tudjim, janjičarskim duhom, da budu na zator jeziku i imenu našem.

Naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru preuzela je na sebe težak zadatak, da nam od iznarodjenja očuva onaj naš tako ugroženi mladak i da tako ovu našu liepu istarsku zemlju očuva zajedničkoj domovini. U tu je svrhu naša družba u raznim mjestima Istre podigla već 17 svojih škola i namjestila do 25 što učitelja što učiteljica, koji od nekoliko godina ovamo vrše sa žarom i ljubavi svoje teško zvanje među ovim tako zapuštenim narodom. Ali to još ne dostaje. Mnogo mlado srce čeka na nas, da ga iztrgnemo

svoj viskupiji: bitu na cast i na spas. S toga se je uz privolu presv. i prečast. biskupa našega dra Antuna Mahnića sastao odbor, koji je preuzeo brigu oko ovaćega posla. Ovaj odbor, uvjeren, da svekoliko naše svećenstvo gori istom ljubavlju za duhovno i vremenito dobro našega naroda, a uvjeren takodjer, da je pitanje

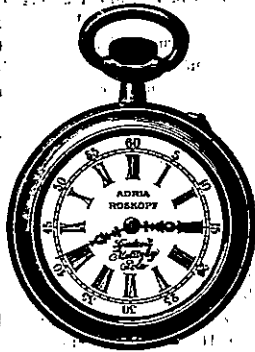
krivica postojećim izbornim zakonom. Ovaj bo zakon daje jednu vrst izbornog prava bogatašu ili veleposjedniku, drugu trgovcu ili veleobrtniku, treću građaninu, četvrtu stanovniku na selu, ako je posjednik, i petu državljanom u obće, koji su navršili

Zadužene i odvise izbornike vukli su naši narodni dušmani sto i sto puta kao niemu životinju na biralište, gdje su murali po komandi glasovati proti svomu osvjedotočenju i za narodne protivnike. Tajnim glasovanjem doskoćilo bi se takvom zulumu.

nas, da ga iztrgnemo

„ADRIA ROSKOPF“

najbolja ura **K 8—**
za službenike
sa 5-godišnjim jamstvom.

K tomu badava:
1 krasna kulija i 4 predmeta za pričuvati
i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.
Razašilje se pouzecom.
Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana
točnog reguliranja radi, a na želju i odmah.
Glavno skladište

L. Malit

Najveće skladište
vine švicarskih

Odlikovana

J. KOPAC svijećarna na paru

Gorica — ulica Sv. Antona

Preporuča pred. svećenstvu, crkvenom starješinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po **K 4-90**. Za prijesnost jamčim s **K 2000**. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, za štene sviti i za razne namjene.

Na svrsi opaža potpisano da žali, što bilo koji, bez ikakvih pravih razloga, iz njeke fikse ideje, radi protiv smještenja hrvatskog učiteljska u Kastvu, kojemu se Kastav dragovaljno odreći neće. Kastvu se priznaje zasluga za hrvatstvo u Istri, a Hrvati Istre da mu ne priušte ni ovo malo, što mu se hoće da dade? Njegovi izskolani sinovi neka zastupaju hrvatstvo i kulturu po raznim mjestima, al u njemu nek ne bude ustaljenog izskolanog čovjeka! Kastav neka plaća poreze i pokrajini i državi i podupire hrvatske zavode, a njemu neka se ništa ne dade!

Valja biti pravedni napram svima, pak i napram Kastvu, koji broji do 20.000 stanovnika — Hrvata.

Tko radi u ovom pitanju protiv Kastva, taj hoće i želi smutnju medju Hrvatima Istre!

Općinsko glavarstvo

Načelnik:

TRSJE (loza) u I. vrsti

na američko trsje pripravlja ju za jesen
Pečenko i drug — Komen-

Ciena ciepljenog trsja jest:

- Na rupestris monticola 1000 komada . . .
- Na riparia Portalis 1000 komada . . .
- Na aramon X rupestris br. 1, 1000 kom. . .
- Na riparia X rupestris 1000 komada . . .

Naručbe se primaju do 31. jenara 1906. —
valja poslati 20% kapare. Koji želi vlastite vrst
posalje poštom cieповe različite debijine.
Za dobrotu trsja se jamči.

Dvostruki elektro-magn križ ili zvijezda

R. B. br. 86967. — Telefon b

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), nespavanja, ruženja u uhu, neuralgije, glavobolje (migrane) kucanja srca, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), muckrenja postelje, nujnosti, nesvijestice, naglušnosti, drhtanja na tijelu, influence skopčane sa boleću hrbta, biliedla (malokrvnosti), želučastih grčeva, bozicečnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, hipocondrie, tijesnih grčeva, hāmorrhoida, kao i kod svake slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja cijelim čovječijim tijelom djeluje, čime se rečene bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvijezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izličenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izličene su sa mojim strojem posve! Od izličenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvale kao i od odličnijih

slojeva iz strana svi hrani, gdje čije njeđan jer je to denim bo mojm st roku oi Upozoruje se moji stro koji je pe Njemačkoj moji dvoji zvijezda B uživa va izvrstno

Mali stroj
Veliki stroj
Dopisivanje vatskom unapred i

Budim

Istarska Posujilni

Prima zadrugare, koji uplaćuju ;
više po kruna.

Prima novac na štednju od 8
istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odb

Vraća na štednju uložene izi
nose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznos
14 dana a tako i veće iznose ako se
ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmове (posude) daje sa
i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice

Uredovni sati svaki dan
od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati
po pođne; u nedjelju i blagdane
osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u **Clivo S. Stefano br. 9,**
informacije. prijemno česno, gdje se dobivaju pobliže
Ravnateljstvo.

pepusta. Na zahtjev šalje se užoike franko i badava.
U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cieniu po 100 kg. K 150, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za sprematje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.
Koji želi imati pobliže upute neka se obrati na g. Ivana M. Žitca u Puli, admiralska ulica br. 12.

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojnu, oglasne itd. šalju se nuputnicom ili položnikom pošt. urednice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cakovnog računa br. 247-249. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. 1. II kat.)

Izlazi svakog četvrtka o pošte.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani se tiskaju a neukršteni ne primaju. Predplata za poltarnom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, otd. K 2:50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utajuje se u Pull.

Pojedini broj stoji 10 h., zapostali 20 h., kolji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr.“ (Via Gralia br. 2), kamo neka se naslovljuju svja pisma i predplata.

Borba za obće izborno pravo.

II.

Posljednjim smo člankom pokazali kako je postojeći izborni red u Austriji silno nepravedan za niže slojeve državljana u obće, napose pako za slavenska plemena. Sasvim je dakle naravno, što se opiru svakoj promjeni toga reda do sada povlašten razredi državljana t. j. veliki posjednici i Nemci, koji se boje za dosadašnju svoju prevlast i premoć u našoj poli monarhije.

Ali široke mase pučanstva neće da više znaju za te povlastice, ne mare one više za prevlast jednog plemena nad drugim, ne pitaju više za milost povlastenike i mogućnike, već traže odlučno i bezobzirno svoje sveto pravo.

Po ustavnom načelu svi su državljani pred zakonom jednaki, a pošto su svi po zakonu jednaki, da nose javne terete t. j. da plaćaju poreze u novcu i u krvi za uzdržavanje državne uprave, slijedi naravski, da moraju biti također pozvani, da i oni sudjeluju kod te uprave, da budu i oni dionici zakonodavnog tjela, koje odlučuje o njihovoj sudbini.

Široki slojevi državljana, zanemareni i potišteni do sada razredi pučanstva traže, da utiču i oni u sudbinu svoju, koja bijaše do sada povjerena neznatnoj manjini sudržavljana, koji nisu imali često ni srca ni smisla za želje i potrebe potištenih.

Pučanstvo to zahtjeva naima, da prestanu povlastice i da uživaju svi jednako politička i ustavna prava. Jednake dužnosti, jednaka prava za sve! Do toga pako može se doći jedino tada, ako se izpuní zahtjev svega naobraženoga svijeta t. j. ako se uvede obće, jednako, izravno i tajno izborno pravo.

Pod obćim pravom glasa ne razumjeva se, da ima pravo glasovati svaki državljanin, mužko i žensko, staro i mlado, već se valja držati pri tom nekog obćenitog načela, t. j. da imaju pravo glasa samo mužkarci počamši od 24. godine, neporočni, duševno zdravi itd. Mužkarac koji je pozvan, da vrši vojničke dužnosti, koji plaća izravan ili neizravan porez i koji je navršio stanovitu dobu, valja da ima pravo glasa.

Izborno pravo mora biti jednako. Pošto smo svi pred zakonom jednaki, i pošto imademo svi jednake dužnosti napram državi ili pokrajini, treba da imamo svi također jednaka prava. U tom obziru godi se nižim, siromašnijim slojevom pučanstva velika krivica postojećim izbornim zakonom. Ovaj ho zakon daje jednu vrst izbornog prava bogatašu ili veleposjedniku, drugu trgovcu ili veleobrtniku, treću građaninu, četvrtu stanovniku na selu, ako je posjednik, i petu državljanom u obće, koji su navršili

stanovitu dobu i pod stanovitim uvjeti. Ovomu je dakle zakonu glavni temelj za podjeljenje izbornog prava porezna snaga pojedinca, ili takozvani porezni ključ. Ali taj ključ nebi smio odlučivati u današnjem vieku, jer nije ničija zasluga ako se je rodio bogat, nit je ičija krivnja ako je došao na svijet siromah. Kakva je to pravica ako primjerice nešto preko stotine bogataša ili velikih posjednika Istre šalje u carevinsko vieće jednog zastupnika, dočim šalju sve izvanjske ili seoske obćine iste pokrajine, samo dva? Takvoj obćitoj nepravdi mora se na put stati jednakim izbornim pravom. — Jedan čovjek, jedan glas — bio siromah il bogataš!

Izborno pravo mora biti nesamo obće i jednako, već također izravno t. j. da svatko sam vrši svoje izborno pravo. Kad je čovjek navršio 24. godinu, postane kod nas punoljetnim, te ima pravo posve samostalno razpolagati svojim imetkom. Ako ima dakle punoljetan državljanin pravo prodati ili darovati ili inače postupati svojim imetkom, zašto nebi mogao ili smio razpolagati i svojim unutarnjim osvjedočenjem, svojim glasom?

Postojeći izborni zakon, koji za državni, toli za zemaljski sabor, ne poznaje kod nas izravno izbornog prava u seoskih izbornih kotarish. Kod nas biraju birači izbornike ili fiducijare, i tekar oni biraju zastupnike. Naš seoski gospodar, pa bio i dobar porezovnik, neima izravno izbornog prava, već ima jedva 500 duša na selu pravo birati tekar jednoga fiducijara. Posve inače ima se sa biračima u gradovima, gdje svaki posjednik ili obrtnik, koji plaća par forintu poreza, bira izravno svog zastupnika. Na selu dakle sa porezom od 40—50 for., neima državljanin onog prava, koje ima njegov drug u gradu sa kojom forintom poreza? Zar je to pravica?

Izborno pravo mora biti konačno i tajno. Svatko ima pravo glasovati za koga hoće, a da nije ni komu dužan kazati za koga glasuje. Tajnim glasovanjem ne izvrgava se izbornika nikakvom pritisku ili nasilju, jer nitko nemože, da nadzire njegovo glasovanje. Svatko napiše ili dade napisati ime svoga kandidata, te baci svoj listić s imenom tog kandidata u izbornu žaru a da nitko nezna za koga je glasovao. Od kollike bi to vrijednosti bilo za nas u Istri, znamo svi mi, koji smo prisustvovali ovo posljednjih 15—20 godina bilo kakvim izborom u zapadnom dielu Istre. Zadužene i ovisne izbornike vukli su naši narodni dušmani sto i sto puta kao niemu životinju na biralište, gdje su murali po komandni glasovali proli svomu osvjedočenju i za narodne protivnike. Tajnim glasovanjem doskočilo bi se takvom zulumu.

Uvedenjem dakle obćeg, jednakog, izavnog i tajnog izbornog prava, prestala bi dosadašnja bezpravnost širokih slojeva pučanstva, osobito bezpravnost mnogobrojnog radništva. Postale bi nadalje bar nekoje povlastice viših razreda državljana, koji se ikako nalaze u sretnijem položaju jer su duševno i materijalno samostaljniji.

Obćim izbornim pravom otvoreće se vrata zakonodavnog tjela svim državljanom, koji su dužni, da se brinu za njezino uzdržanje i koji će imati da skupno rade oko boljka svih njezinih pripadnika. U boj dakle za obće, jednako, izravno i tajno izborno pravo! U boj proli povlasticam jednih na štetu drugih! U boj za ravnopravnost svih državljana!

Za hrvatske Salezijance.

Odbor za uzgoj hrvatskih salezijanskih kandidata na otoku Krku razposlao je posebne pozive na hrvatske rodoljube moleći za novčanu podporu za uzgoj hrv. Salezijanaca. Priobćujući taj poziv molimo naše imućnije roditelje, da hvalevriednomu nastojanju onog sl. odbora na pomoć priskočiti izvole. Taj poziv glasi:

F. n. gospodine!

Zaista ste već Vi, V. G., čuli o namisli, da bi se iz naših str. na poslalo dječaka k salezijancem, gdje bi se u duhu Don Bosca uzgojili, a zatim među našim narodom blagotvorno djelovali. Prvi su početei učinjeni, ali djelo pojedinaca ne dotječe u ovako zamašnom poduzeću. Djela Don Bosca, djela njegovih salezijanaca poznata su sirom svijeta, ali su još kod nas, kod našega naroda, poznata veoma malo, da ne kažemo nikako. Bog nam je svjedok, da nam nije ni na kraj pameti, da počinimo tu ludost, da omalovažujemo rad i zasluge redova, koji djeluju među našim narodom, i kojih je rad osigurao njim trajnu harnost našega puka. Rad salezijanaca kreće se donekle u drugom pravcu. Oni imadu na misli, da spasavaju mladež, pričuvavaju ju molitvi, radu, nauci. Obće priznanje, koje u kratko vrijeme svoga obstantka postigoše, dokazuje najbolje, kako njihova kongregacija odgovara potrebam vremena, u kojem živimo. Iz krčke biskupije ima već nekoliko dječaka, koje salezijanci uzgajaju na hrvatskom jeziku. Ne smijemo pustiti, da započeto djelo zapne. Ima još dječaka, koji mole, da budu primljeni, ali nevoljne naše gospodarske prilike ne dopuštaju mnogim roditeljem, da troše na tu svoju djecu. Pojedinae pri tom opet može nam. Radi se o obćoj koristi. Radi se o velikom poduzeću, koje će jednom svoj biskupiji biti na čast i na spas. S toga se je uz privolu presv. i prečast. biskupa našega dra Antuna Mahnića sastao odbor, koji je preuzeo brigu oko ovioga posla. Ovaj odbor, uvjeren, da svekoliko naše svećenstvo gori istom ljubavlju za duhovno i vremenito dobro našega naroda, a uvjeren također, da je pitanje

salezijanaca pri tom jedno od ugalnih pitanja, pristupa ovim pred V. G., da biste blagohotno izvoljeli zauzeti se za ovaj veliki podhvrat. Za uzdržavanje siromašnih dječaka, barem u prvi početak, moramo se nekako pobrinuti. Kao što si je naš narod sve svoje institucije morao sam podići svojim žrtvami, tako si moramo žrtvami pomoći i u ovom poslu. Molimo, da bi V. G. žrtvovalo u ovu svrhu 1 K mjesečno, a i svaki veći prinos bit će primljen sa najvećom zahvalnošću. Crkva i narod traži od nas žrtava, a mi smo uvjereni, da će i ova žrtva biti položena crkvi i domovini na oltar. Prinosi neka se izvole slati na podisanoga svećenika Matu Brasića, koralnog vikara i duhovnog pomoćnika u Krku. Koncem godine objavit će se račun. Ako bi V. G. znalo za koga dječaka, koji je svršio pučku školu sa dobrim uspjehom, pak bi bio voljan poći salezijancem na nauke, da jednom kao takav djeluje na spas svoje braće, neka ga V. G. prijavi podisanomu predsjedniku. Neka pripošalje krstni list, zadnju školsku svjedočbu i svoje mnienje o njegovom ponašanju. Odbor će po mogućnosti, prema novčanim sredstvom rado molba uvažiti. Istodobno neka se izvesti, bi li obitelj preuzela sama trošak ili bar jedan dio. Sav godišnji trošak za jednoga dječaka iznosi od prilike 300 K.

Na posao za spas naše mladeži!

Odbor za uzgoj hrv. salezijanskih kandidata.

Krk, 21. rujna 1905.

Matija Orišić, kanonik Mate Brasić, koralni vikar predsjednik, tajnik-blagajnik.

Odbornici:

Miho Matzina, župnik; Fr. Volarić, kurat; Fr. Žic, župnik.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru razposlalo je ovih dana na sve obćine Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu slijedećeg sadržaja:

Slavno obćinsko glavarstvo!

U Istri ima neko 18.000 djece, koja ne uživaju sreće, što je pruža neprocjenjiva blagodat narodne prosvjete. Srce nam se stišta na pogled tolikih samotljenih kriha, pamet nam staje na pomisao u bućućnost, u sudbinu našu. Ali ima još i gore! Ne strepe naše duše jedino pred tminom neznanja naših ljudi. Ljućega neprijatelja gojimo mi u grudima našim: to je žalostna četa one uboge naše djece, koju su našem sreću ugrabili tudjnici, da ju zadoje tudjim, janjčarskim duhom, da budu na zator jeziku i imenu našem.

Naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru preuzela je na sebe težak zadatak, da nam od iznarodjenja očuva onaj naš tako ugroženi pomladak i da teko ovu našu liepu istarsku zemlju očuva zajedničkoj domovini! U tu je svrhu naša družba u raznim mjestima Istre podigla već 17 svojih škola i namjestila do 25 što učitelja što učiteljica, koji od nekoliko godina ovamo vrše sa žarom i ljubavi svoje teško zvanje među ovim tako zapuštenim narodom. Ali to još ne dostaje. Mnogo mlado srce čeka na nas, da ga izrgnemo

iz tudjeg zagrijaja, ali eto, družba ne može... Teško je znojiti, da uzdrži i ono, što je tolikom mukom podigla, pa ne može ni misliti, da bi uz sredstva, kojima sada raspolaže, mogla i dalje prosliditi svoje uspješno nastojanje oko osvješćivanja naroda.

To je bio povod, s kojega se je onomadne naše ravnateljstvo posebnim proglasom obratilo na narod, s molbom, da priskoči u pomoć družbi; tim povodom obraća se eto naša družba i ovime na sve naše občine, pozivajući se na dobro srce svih onih vrednih muževa, kojima je narod povjerio, da upravljaju njegovom imovinom, neka se smiluju siroti Istri. S toga se podpisano utiče ovime i tomu slavnomu zastupstvu s toplom i usrdnom molbom, da našoj družbi priskoči u pomoć. Naše su potrebe goleme, zato će nam svaka podpora, ma i malena bila, upravo dobro doći. Pošto naše ravnateljstvo želi imati kod sebe izkaz svih slavni zastupstva, koja su se glasovanjem bilo kakove podpore odazvala našoj molbi, umoljavamo to slavno glavarstvo, neka nam svoj blagohotno doznačni prinos izravno u Volosko dostavi blaizrovli.

U nadi, da će se to slavno zastupstvo odazvati našoj molbi, zahvaljujemo unapried i preporučamo se najtoplije.

Volosko-Opatija, 25. studenoga 1905.
Za ravnateljstvo družbe sv. Cir. i Met. za Istru:
Viktor Gar Emlin v. r., Vjekoslav Spinčić v. r.,
tajnik. predsjednik.

Ovaj rodoljubni „Poziv“ popraćili su svi hrvatski listovi toplom preporukom. (Op. ured.).

Politički pregled.

U Puli 29. novembra 1905.

Austro-Ugarska

Sjedenice carevinskog vieća trajali će po svoj prilici do 21. o. mj. a onda će započeti božićni praznici.

U subotu započela je u gospodskoj kući razprava o poznatoj izvaji ministar-predsjednika u zastupničkoj kući o promjeni izbornog reda. Razpravu je otvorio grof Franjo Thun, koji je oštro napao vladu, koja da popušta pouličnim demonstracijama, što je u njemu uzdrimalo povjerenje u ministra-predsjednika. Izborna preinaka ministarova — reče — gotov je prevrat, ali je ujedno i korak u nesigurnu tmicu. U istom smislu govorio je i knez Karlo Auersperg, koji je iztaknuo, da bi se imalo već jednom navesti rat socijalističkoj stranci, koja da neima prava na obstanak. Dr. Lamasch izjavio se je za izbornu preinaku, ali uz neke preduvjete. I on odsudi vladu, što si daje zapovjedati sa ulice. Nadalje govorili su o predmetu članovi dr. Matuš i dr. Plener, obojica za izbornu preinaku s tim dodatkom, da se imadu štiti interesi češkoga i njemačkoga naroda. Poljak grof Pininski i česki velikaš knez Schwarzenberg izjavio više se protivi naumljenoj preinaci, jer da ova, ne odgovara povjestnom razvitku. Kao protivnik svake nagle i radikalne promjene govorio je i česki velikaš grof Schönborn.

Iza toga uze riječ ministar-predsjednik barun Gautsch, koji reče: Ja ću na putu izborne preinake poći i dalje uzprkos svim zapriekam i svim poteškoćam. Došao sam do uvjerenja, da bi svako čekanje u tom pogledu bilo pogibeljno. Vlada, koja si je svjestna svoje odgovornosti prema državi i prema društvu, nije mogla niti moći drugdje raditi nego li mi. Mi smo danas u takvom položaju, gdje obće prilike, gdje parlamentarizam, kako se je razvio u Austriji, nedepušta drugo, no poći onim putem, koji sam ja natuknuo. Meni je jasno, da nije poći tim putem do kraja, a posljedica će biti ili uspjeh ili pad. I jedno i drugo znati će nositi onim mirom i onom hladnom krvi, kako to dolikuje čovjeku i domoljubi, koji — u tom sam u potpunom skladu sa visokom kućom

— neće ništa drugo, do li veličine domovine i mira austrijskih naroda. Ministrov govor pozdravila je većina članova gospodske kuće burnim odobravanjem.

Odlučnost, kojom je ministar odgovorio protivnikom izborne preinake, dokazuje jasno, da je vlada u potpunom skladu sa krunom, pa da je on tako govorio po želji s najvišje mjesta.

Sve stranke carevinskoga vieća stoje pod dojmom najavljene izborne preinake, o čemu vladau marljivo, da se dogovore kakvo li će zauzeti stanovište napram vladinoj osnovi.

Ovih će se dana sastati predsjednici većih stranaka, da se dogovore o radnom programu za sadašnje zasjedanje.

Dne 4. o. mj. bijaše ministarsko vieće, na kojem se je raspravljalo o položaju.

U visokih vladinih krugovih Hrvatske nastale su posljednjih dana neke promjene. Umirovljen je naime veliki župan županije modrasko-riječke dr. Vladimir Nikolić-Podrinski na vlastitu molbu, te mu je tom prilikom izrečeno previše priznanje. Veliki župan županije licko-krbavske Tomo Kraljević imenovan je županom županije ričko-modrške. Podžupan županije požeške Slavko pl. Čuvaj imenovan je velikim županom županije licko-krbavske.

Srbija.

Dne 3. o. mj. priredili su socijalni demokrati demonstraciju protiv nove obrtne novele. Noseći pred sobom crvenu zastavu i pjevajući marseljezu, podjoše demonstranti pred konak i pred palaču skupštine. Deputacija od pet lica podje do ministar-predsjednika i do predsjednika skupštine i umolila ih, da ovu obrtnu novelu povuku. Ministar-predsjednik odgovori, da si je vlada svijesna svoje dužnosti, da u jednakoj mjeri zaštićuje sve slojeve pučanstva, pak će ju znati ispuniti i kod obrtničkog i kod radničkog staleža. Po tom podjoše demonstranti pred kuću socijalističke stranke, gdje je govorio radnički vođa Paričević i izjavio, da su se radnici protiv ove obrtne novele dosta dugo borili zakonitim putem.

Rusija.

Kako se iz Petrograda javlja, primio je grof Witte deputaciju moskovskog kongresa zemstava i gradova, koja mu je predložila sadašnji ozbiljan položaj i uvjeravala ga, da nije nikako moguće odgoditi ostvarenje obećanih reforma, te da je apsolutno nužno raspisati odmah izbore za državnu dudu. Član deputacije zemstva Kokošin izjavio je jednom novinaru, da se Witte ne može još osloboditi dvorskog upliva, a dok to traje, ne mogu zemstva da idu zajedno s vladom, jer bi reacionarci prevladali. Witte nema pravo kad trdi, da ga zemstva ne podupiru, te da ne može odstraniti kompromitovane činovnike u pokrajini, jer da nema tobože drugih. Zemstva su već prije nekoliko dana predala Witteu listinu članova zemstava i juriste, koji bi bili sposobni za guvernere i slična mjesta. Ili Witte ne može ili neće. On bi se ipak morao na oješto odlučiti obzirom na to, da zemlji prieti socijalna i gospodarska katastrofa.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. decembra 1905.

Utorak dne 28. pr. mj. čitao je svoj prilično dug govor ministar-predsjednik barun Gautsch. Novo i znamenito bilo je ono što je rekao glede izbornoga prava. Još prije dva mjeseca, dne 26. septembra izjavio se je proti obćemu pravu glasa. Dne 28. novembra pako izjavio se je posve jasno za sveobće izbornu pravu. Sveobća vojna dužnost i sveobća dužnost polazka škole, vuku za sobom i sveobće izbornu pravu. Vlada ne misli na to, da bi se isključili od izbornoga prava oni koji neznaju ni čitati ni pisati; niti ne misli omeđivati pravu glasa samo na samostojne osobe. Odlučiti će se imati, koliko vremena da bude koj u kojem mjestu a da u njem zadobije pravo glasa. Oso-

bito će se nastojati (takodjer o tom, da se osjegura 'podpuna sloboda' i čistoća izbora, i prepriči svaki terorizam. I za to imati će se pobrinuti zakon, da budu zaštićene narodne manjine. Proporcionalno izbornu pravu teško je kod nas uvesti; al' gdje bi za to uvjeli bili i gdje bi to trebno bilo, uvesti će se, ga. Razpravljati će se i o tom, da li da se uvede pluralno izbornu pravu, najme, da li da pojedinac ima pravo na odanje više glasa (obzirom na starost, naobrazbu, porazu). Vlada misli, da će se nominalne manjine najbolje tako zaštititi, da se stvori male po mogućnosti narodnostno omeđasene izborne kotare sa izborom po jednoga zastupnika. Vlada će predložiti zastupstvu razdiobu izbornih kotara, gdje će se uzeti obzira na seljenje pučanstva, na narodnost, mogućnost narodnostni borba, i da se ideji nacionalne autonomije njaku budućnost otvori. Kod razdieljenja mandata na razne krunovine neće odlučivati samo broj stanovnika, nego također nacionalna i kulturna jakost, porezna snaga, gospodarski razvitak. Vlada će najdalje u februaru 1906. predložiti svoju izbornu osnovu na temelju rečenih načela, a voljna je raspravljati o tom sa predstavnicima naroda, naročito sa pripadnicima stranaka, koje državu uzdržavaju". Istodobno misli Gautsch, da bi se promienio također poslovni red zastupničke kuće. Za zemaljske sabore drži, da se ne jma uvesti sveobće izbornu pravu. U razpravi, koja se je pavela o utem navedenog izvaji ministar-predsjednika, i koja se još vodi, govorili su do sada grof Sternberg, dr. pl. Oncul, dr. Sylvester, dr. Skedel, dr. Adler, (vodja austrijskih socijalnih demokrata, Zid, pred kratko u sjevernoj Češkoj od Njemaca izabran), Glockner, dr. Kramaf; pak dr. Herold, Romančuk, Hlybeš, dr. Baxa, Choc, Noske. Nijedan se nemože oduševljeno izraziti o izvaji ministar-predsjednika. Oni koji su iskreni privržnici pravoga sveobćega, jednakoga, izravnoga i tajnoga izbornoga prava, vide da ono što je rekao Gautsch nije to, jer ima u njegovoj izvaji toliko opazaka i toliko obzira. Još manje su zadovoljni oni, koji su proti sveobćem izbornom pravu, a to su poglavito razne njemačke stranke, većina Poljaka i Talijani. Njemci i Talijani neće doista da kažu da su protivni sveobćem izbornom pravu, oni se prikazuju prijazni, al' uz opazke i obzire još veće nego Gautsch. Oni bi htjeli, da se slobodno uvede sveobće izbornu pravu, al' da se već unapried osjegura njihova premoć, njihovo tobožnje posjedovno stanje. I jedni i drugi očekuju sve od toga kako će se napraviti izborne kotare.

Odlučne i otvorene protivnike svojih izbornih osnova našao je Gautsch u gospodskoj kući. U petak je u toj kući razvio svoje misli, u subotu razprela se je u njoj razprava jako žestoka. kakvih se u njoj nedoživljuje. Sve tri stranke, i ona, sredinija, u koju sam Gautsch spada, izrazile su se proti njemu. Govorili su grof Fran Thun bivši ministar-predsjednik, knez Auersperg, dr. Plener, dr. Pininski. Grof Thun predbacio mu je, kako je nestalan pošto se je prije dva mjeseca izjavio proti sveobćem izbornom pravu, izrazio mu nepovjerenje, i *sahvalno odlučio* laskave riječi koje je naprama gospodskoj kući rekao. Dr. Plener je rekao da je izbornoj reformi Gautschevoj isto tako protivan kako je bio 1892. Taafjevoj, kojega je stoga pomagao srušiti. Grofovi i knezovi su proti sveobćem izbornom pravu, jer njim je teško i pomisliti da bi imali isto izbornu pravu kao i njihovim poslužnicima. Plener je za to protivan, jer će to škoditi Njemcem, kako je to očito i rekao. Prigovarali su Gautschu također za to što je dozvolio socijalnim demokratom onaj marš pred parlamentom dne 28. pr. mj., pošto sam zakon zabranjuje skupštine, a s ovim maršom bile su združene

skupštine, za vrijeme rasjedanja zakonodavnih tiela u stanovitoj blizini.

Gautsch se nije dao smesti pred toli protivnicima i važnim glasovi. Branio je odlučno svoju osnovu, i rekao da će s njom prodirati ili pasti. Mnogi su mu odobravali.

I danas po podne se raspravlja. Govorio je seljački Poljak Kubik i Slovenac Šuklje te Talijan Lenassi, a govorio njeki Straucher. Šuklje je prigovarao članovima gospodske kuće što su proti sveobćem izbornom pravu, zagovarao 'ovo, al' čisto, bez iznimaka. Govorio proti iznimkam kojima bi se nanesla narodna nova krivica. Iztaknuo da bi se na Dalmaciju imao uzeti osobito obzir. Naglasio također, da je sam Bet kriv, ako njegovim obećanjem već nitko ne vjeruje, a najmanje Hrvati.

Zast. Spinčić i drugovi upravili su na voditelja ministarstva trgovine upit za porabu hrvatskoga jezika, za hrvatske tiskovine i za hrvatske napise kod c. k. poštanskoga ureda u Lošinjju Malom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Mikulaševa večer. Veteras po svakogodišnjem običaju priredjuje prvi istarski Sokol u Puli, Mikulaševu večer u dvorani hotela „Belvedere“. Zabava, kao što svake godine, nadano se da će radi svoje zanimivosti privući mnogo občinstva. Bit će tu pjevanja, tamboranja, predstavljanja, prihod sv. Nikole koji će dieliti darove. Na koncu ovoga jest ples.

Pozivlju se ovime svi koji ikako mogu, da ne propuste ovako lijepe zabave.

Skupština političkog društva.

Gg. članove Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri pozivlje se ovime na redovitu glavnu skupštinu, koja će se održavati u Puli dne 10. tj. u 2 sata za podne u dvorani Prvog istarskog sokola (ulica Tradonico-Apollo, sa sljedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj odbora.
2. Izbor novog odbora.
3. O političkom položaju osobitim obzirom na pokrajinske odnose.
4. O pokretu za prosvornu izbornu pravu.
5. Eventualni predlozi.

† Osip Jurina.

Umro je 30. pr. mj. a na 2. tekućega izručio mater zemlji u Premanturi njegove smrtno ostanke. Dotekao je bio veliku starost od 88 godina. Josip Jurina imao je ženu sestru pokojnog župnika u Premanturi, te je tako uticao ponekle i u narodni život. Radio je mnogo svojih mladih dana, a bio je bezazlen čovjek, te se može reći, da baš sebi ništa nije privredio.

Kad se je pred jedno dvajsetak godina naša strana htjela omjeriti s Latini pri izborima za zemaljski sabor, bio je pokojni Jurina uz Dra. Mata Trinajstića (tada mladog odvjetnika u Vodnjanu) kandidat od naše hrvatske strane.

Starcu pokoj duši, a rodbini naše saučestje!

Razdor u gradskom zastupstvu u Puli. Jedva je došlo na sviet novo zastupstvo grada Pule ove godine, stalo se je dieliti i ciepati na stranke i strance, te se je htjelo samo čvrste discipline, da se je većina zastupstva uzmogla neko doba uzdržati na okupu. Nu ono, što bijaše umjetno i prisilno skupa složeno, nije moglo dugo činiti ujedinjeno. Malo po malo odicali su se pojedini zastupnici časti i slasti, dok nije došlo ovih dana do potpunog razsula. Zadnji udarac toj većini, rek bi, da je zadao predlog, da se povede iztraga u poslu poduzeća poznatog prijatelja vladajuće svodje u Puli i poduzetnika Münza, koji je izveo u Puli na trošak občine velike i skupe radnje. Idemo da vidimo, što će sada naši slavni otei domovine.

Nastavak u priloga.

Čitaonica u Premanturi. C. k. namjesticтво u Trstu potvrdilo je pravila novoustrojene „Hrvatske Čitaonica“ u Premanturi, občina Pula.

Pričuvna eskadra u Puli. Listovi donose viest, da će se ovdje u Puli ustrojiti nova pričuvna eskadra. Ova će eskadra stupiti u službu tekar mjeseca jenara buduće godine, a sastojati će se iz sljedeća tri ratna broda: „Budapest“, „Monarch“, i „Wien“. Pristaniste pričuvne eskadre bit će u Fazani.

Italija ima već dvie godine sličnu pričuvnu eskadru na „Adriji“. Njezina pričuvna eskadra sastoji iz pet brodova, šest torpedorazarača i šest torpedojača.

Tko izazvije. Kad su ono prošloga mjeseca maja boravili hrvatski biskupi u Rimu radi uređenja pitanja o glagoljici, preporučalo se hrvatskim listovima neka se što manje bave tim pitanjem, jer da je ono čisto crkveno i da će biti povoljno riješeno po Hrvate od same sv. Stolice. I našem suradniku bio je tada priobćen takav savjet od odličnog svećenika i rodoljuba iz Dalmacije. Mi smo se od tada držali toga savjeta očekujući strpljivo povoljnu rješitbu iz Rima. Na žalost našu i svega hrvatskoga naroda te rješitbe nema ni danas, nakon više od pol godine. Ali što vidimo mjesto te rješitbe u posljednje doba? Vidimo naime, da se tim pitanjem bave sve to više talijanski listovi, i to u prvom redu talijanski po imenu katolički listovi. — Mi neznamo po čijem nalogu ili naputku iznašuju ti listovi pitanje glagoljice na dnevni red, ali to znamo, da su nekoli od tih listova u velikoj milosti u visokih krugovih Vatikana. Pa kad je tomu tako, pitamo se: kako se je moglo dati iz tih krugova naputke hrvatskim biskupom u Rimu, neka nastoje, da se to pitanje nepovlači na političko polje i zašto se takve naputke ne daje i talijanskim katoličkim listovima? Na te i slične misli došli smo čitajući u bečkom listu „Informacion“, koji priobćeju u svojem 219. broju pod naslovom „iz slavenskog juga“ sljedeću zanimivu viest:

Kako je poznato, bili su prošloga maja biskupi crkvenih pokrajina Zagreba, Zadra i Gorice pozvani od pape Pija X. u Rim, da pod predsjedanjem njegova kardinala pretresu višeće pitanje o porabi glagoljskog crkvenog jezika, te podastru sv. Stolici konkretne predloge. Isto tako, da su, kako se kaže, biskupi prije svoga odlaska iz Rima dali Njegovoj Svetosti skupnu „promemoriu“, u kojoj su izložili svoje odnosno stanovište i sabrali svoje želje. O cijeloj se stvari mukom šuti, jer su biskupi iz Rima dobili upulu, da kod svojega svćenstva i vjernika porade svom odlučnošću, da se to čisto crkveno pitanje, kao što je liturgijski jezik, o kojem ima odlučivati samo sv. Stolica ne povlači na političko polje.

Tim više pobudjuje sveobću pozornost da u najnovije doba nekoli katolički listovi talijanskog jezika kod nas i u Italiji, koje su ipak u prvom redu dužne držati se načela crkvene discipline, praviljavaju glagoljsko pitanje na način, koji je podoban za jedne strane silno prejudicira eventualnoj odluci sv. Stolice, a s druge strane razdraži Slavene. U toj akciji sudjeluju nekoli najugledniji listovi Austrije, Italije i Rima, koji neistina i svojim načinom pisanja *Slavene formalno isavjetuju*. (Mi podcrtasmo) Na taj način razum mora da podlegne strasti i konac takvog podjarivanja mogao bi biti sudbonosan. U ovoj uzbudjenosti bilo bi dobro, da se toпло preporučiti nekoli vladajućim krugovima nešto više takta i razboritosti u tako delikatnom pitanju kao što je glagoljsko.

Još uvijek vlada obće mnjenje, da je austrijska diplomacija digla kuku i motiku,

* Talijanske novine, koje su se u ovo zadnje doba počele baviti glagoljskim pitanjem jesu ove: „Difesa“ milanska, „Civiltà Cattolica“ rimska, „Avvenire“ puljski, „L'Amico“ trišćanski, „La Voce Cattolica“ tridentanska, „Corriere di Milano“ itd.

kako bi od sv. Stolice izhodbila nepovoljno rješenje glagoljskog pitanja, premda bi politički dogodjaji zadnjeg doba morali svjetovati promjenu prvašnje taktike prema glagoljici. To valja većma željeti u interesu same Austrije, jer samo radi toga gledati kako prekim okom i podnetati mu bog zna kakve namjere, što on zagovara obstanak glagoljice po svojem najboljem znanju i uvjerenju, jamačno nije razborito. Stoga nema nikakva čuda, ako Hrvati sve do danas u austrijskoj vladi za izvanjske poslove gledaju najljče protivnike glagoljice koja im je srdcu toli prierala. Takva strančarska politika, podobna je pribavili Austriji sve prije nego li privrženost. Ona nasuprot tjera hrvatski narod, koji je već i onako na rubu očajja, silom u natučaj Koštovce koalificija „Sapienti sat!“

Lošinjnski kotar:

Novi ured za procjenu lične dohodarine u Krku. Sluzbena „Wiener Zeitung“ objelodanju naredbu ministarstva financija od 17. o. m. kojom se ustraja u Krku ured za procjenu lične dohodarine, koji će obszati i područje novoustrojene c. k. kotarskog poglavarstva u Krku.

Za analfabete. — Dolje privilegiji. Pišu nam iz Dobrinja:

Exempla! trahunt! — primjeri privlače — kaže latinska poslovice. Slidili gospoda učitelji, širotn nam zapuštene Istre, primjer naših požrtvornih učitelja gg. Mahulje i Uravića u podučavanju analfabeta. Obadvojica, za slobodnoga vremena podučavaju po Andričevoj čitanki analfabete i to prvi u Dobrinju svake nedjelje, jer su učenici iz raznih sela občine, a drugi u Krasu tri puta na tjedan u večer. Za prvi početak imade svih učenika i učenica stotina, ali iza dovršene ove poduke, sjgurno će ih se još prijaviti, jer neukih u čitanju žalibože — ima u izobilju naša občina. Anderličeve knjige dobavila je posudilnica te ih prodaje uz polovičnu cijenu; slidili ju u tome i druga naša društva.

Čujemo da je gosp. nadzornik Pribil obećao pohoditi ove tečaje i gosp. učitelje preporučiti kod nadležnih oblasti.

Živio!
Niekoga gospoda učitelji, koji pri čaši vina prikazuju se kao veliki Hrvati, tobož naprednjaci i koješta još, i koji tada obećavaju, da će oni puku oči otvoriti, sada šute i rađe zabavljaju se lovom — razumijeva se na četveroonožne zecve.

Naša občina, napokon Bogu hvala, imade ljčnika u osobi Dra. Dragutina Ciotti — rodom Kastavca, pak se nadamo da će isti gospodin kao Istranin vršiti svoje zvanične i narodne dužnosti na zadovoljstvo našega naroda, što nas osjgurava i njegov dobar glas, da je vrstan ljčnik, dobar Hrvat. Takovih ljudi mi trebamo! Njekojim nije povoljno, da u našoj obćini stanuje ljčnik, a što bi tomu uzrok bio? ništa drugo, jer naš „Veleučeni“ drogišta, sin „Velemožnog“ načelnika i neznalice — tobožnjakina brat neče prodavati kinnina i ulja, a toga ako budete čuli kakova iznenadjenja nemojte se čuditi, nego tješite nas da sve svoj svršetak imade, tako doći će, nadamo se, i svršetak pašovanju obitelji Barbalčić. Čekamo da vidimo.

Dne 14. decembra o. g. držat će se u Krku podporom c. k. ministarstva za podjelstvo u Beču i pokrajinsko-gospodarskog Vieća u Poreču, ogled i nadarivanje govoda. Donašamo nekoge glavarije propise za izložbu. Smije se izložiti samo takvo blago, koje je uzgojeno u odnosnim sudbenim kotarima, za koje je ogled i nadarivanje raspisano. Izuzeti su bikovi, ali ovi moraju biti bar 6 mjeseci u pojednu gospodar, koji imaju pravo izlagati blago. Izloženo blago će čuvati ili izlagatelj sami ili po posebnom čuvaru. — Na ogled bit će pripušteno samo zdravo blago, poprraćeno s marvinskom putnicom.

Izlagatelj morat će se izkazati svjedobom obć. glavarstva da su blago sami uzgojili i u posjedu bar i godinu dana, za bikove 6 mjeseci.

Trgovci, govoda po zanatu izključeni su od izložbe, izim ako nisu ujedno i uzgotelji izloženog blaga. — Kod jednake vrijednosti izloženog blaga, imat će prednost blago onih gospodara, koji su članovi kotarskih gospodarskih zadruga izloženog kotara.

Razdielit će se četiri vrsti nagrada i to: tri za tri najbolja bika od 9 mjeseci do 3 godine sa 70, 50 i 40 kruna; četiri nagrade za četiri najbolje krave od 2 do 5 godina sa 50, 40 i dvie nagrade po 20 kruna; četiri nagrade za četiri najbolje junice ne ispod 18 mjeseci sa 60, dvije druge po 30, i treća nagrada sa 20 kruna; dvije nagrade za dva para volova od 2—4 godine sa 50 i 40 kruna.

U slučaju, da ne bi bilo ove vrsti volova, koji bi bili vrijedni nagrade, nagradit će se od prve nagrade sa 30 kruna jednog bika, a sa 20 kr. jednu junicu; dok će se od druge nagrade nagraditi jedna krava sa kr. 40.

Nagrade će podjeliti posebno povjerenstvo (jurija) sastojće od tri člana. I to: 1) od isavlanika Visokog C. Kr. Namjestništva u Trstu, 2) od isavlanika Slavskog pokrajinskog gospodarskog Vieća u Poreču, 3) od isavlanika kotarske gospodarske Zadruga u Krku.

Ogled blaga počimlje 14. decembra o. g. u 9 sati u jutro.

Potanje obaviesti i potrebite upute daje kotarska gospodarska zadruga u Krku, kao i druge gospodarske zadruga, koje spadaju u kotar za ovu izložbu.

Iz ereske lučice. Onore al merito. Sempre divisioni. Pod tim naslovom donosi tamošnji konfuzionista „Il popolo istriano“ dopis iz Cresu od dne 9. novembra t. g. (Da je „Il popolo istriano“ doista takav list publika će se uvjeriti, ako uzme u ruke njegove brojeve, a na pr. ovaj o kom je govor. Nr. 360. Op. p.)

U tom je članci govori o meritornom radu, te odlikovanju odlične učiteljice Luige Moratto na čast ravnateljice.

Ništa naravnije no da dopisnik kadi odlikovanoj, jer ju zaista pripada priznanje za njen rad po shvatnju dopisnika, nu s moralnog i pedagoškog gledišta ne znamo bili se našio izraza za ocjenu takvog rada, ali jer taj rad prilično dobro ističe sam dopisnik, neka on sam govori: ma Lei (Moratto) prevedendo che giorno tristi incombevano alla sua patria volle restare. . . . (ti crni dani prijetili bi Cresu od hrvatske najezde, gdje je puk 99% hrvatski (op. p.) i opet: rimase al suo posto di lotta e combattè per l'ideale, scienza e l'italiana cultura.

Zato je bila gosp. učiteljica za stalno u prvom redu odlikovana, kaošto je to obično u nas. Znamo, da se je pravica već odavna morala zakopati tamo u creskoj lučici delto mandrač, gdje je takođerj duboko spavao creski liju, dok se ne trže iz stoljetnog sna!

Ne zavidjamo odlikovanoj na priznanju njezinih zasluga u tom smjeru, jer dvojimo, da se takve zasluge mogu ubrojiti medju zasluge u očima misaonog svijeta. Nije nama trn u oku njen rad, žao nam je samo da naš poznati sistem, nagradjuje ovakove zasluge. Kad se s nama maćuhinski nebi postupalo, vidjeli bismo, kako bi se creski dopisnik „del popolo istriano“ mogao dičiti s lovorikama „della direttrice“, a ovako, kad joj same oblasti nijete material, kakvo čudo da uspjeva njeno protunaravno odgajanje djece.

Keže se u tom dopisu, da tog dana bijase „una festa cittadina“, mi samo pitamo, zar onih građjana, koji u predveče pitahu jedan drugoga, što znači rasvjeta škole i načelnikova stanovanja, pa u jedno grlo čulo se „ce rnznas da te zutra instalat mater od komuna“. Neke bul!

Nu ipak nije ispalo sve, kako se mislilo, a jer o tom šuti dopisnik, mlcimo i

mi, ma ce je ono bilo z ospicijem, za ce niste i to javiti?

Čitateljima „N. Sl.“ je u ostalom dobro poznata učiteljica Moratto, jer je o njoj bilo više puta govora. Kao nepristranica posmatračima njezinog rada, ne možemo joj zaista zanijekati vrsnosti i revnosti u svom zvanju, ali što češ, kad ona sve darove, kojima ju je Bog obdario svraća na zator našega naroda i jezika i što je najljpeše, u tom ju nitko ne prieti. Znani su njeni nedolici izrazi, a obićni u naših protivnika, o našem jeziku i prošlosti. Takve izraze rabila je ona često pred djecom i nastoji, da od njih načini Fiorentince.

Svaki će dakle misaoni čovjek, koje barve bio, znati što mu je do takva rada držat, al da još je gosp. učiteljica-ić imala obraza pred djecom govoriti, da ona i cresani odlikovanoj duguju sve što prosvjetitja imaju, nu valjda ne samo njojz, već valjda štogod i za sebe pridržuje, koja je čisti kalabrezke gore list.

Oj vlado, gdje su naše škole, gdje li naša prava, gdje pak leži naša zaprašena molba, to je naš prosvjed, kad u maćuhe nema srca za siročet! Sempre divisioni — sliedi.

Voloski kotar:

Obćinski izbori u Veleskom-Opatiji.

U ponedjeljak započeli su u Voloskom izbori za novo zastupstvo občine Volosko-Opatija. Izbori će svršiti u subotu. Za te izbore doznasmo iz izvanjskih listova.

Plšu nam iz Kastva: Na Kalarinino vjenčale su se, medju mnogimi drugimi, u našoj župnoj crkvi i dvie vrijedne kćerke gosp. F. Karlararisa za dvojicu naših rodoljuba t. j. gđena Ida posla je za gosp. Frlan Zidarica kod Dukića, a mladja gđena Fanka, za g. Ernesta Grosmana, obćinskog kancelistu. Sretnim novovienčanim i njihovim čestitim družinam srdačne naše čestitke!

Izložba govoda u Kastvu. Predsjedništvo kotarske gospodarske zadruga u Kastvu daje do znanja svojim članovom i gospodarom obdržavanje izložbe govoda sljedećim oglasom: — Daje se do znanja članovom ove zadruga i ostalim zadrugarom, da će se u smislu okružnice pokrajinskog gospodarskog vieća u Poreču od 15. novembra 1905. br. 1321, još ove godine u Kastvu obdržavati izložba govoda za okružja gospodarskih zadruga u Kastvu, Voloskom i Materiji. Liepa i odabrana govoda bit će nadarena. Bit će više nagrada sa ukupnih kruna 600. Na izložbu smije se dovesti samo doma uzgojena govoda, ili ona, koja se nalaze u kotaru već godinu dana. Blago mora biti zdravo, čitavo i čisto, te na izložbu dovedeno uz putnicu odnosno uz potvrdu, da se isto nalazi u kotaru već jednu godinu i kroz vrijeme izložbe čuvano od gspodara ili drugog čuvara. — Pregledanje govoda započet će oko 9 sati u jutro, a toga nek svatko dovede na dobu svoje blago.

Prema predlogu zadrugnog odbora, obdržavati će se izložba govoda dne 28. decembra 1905. u Kastvu na obćinskom sajmistu. — Potanki oglas i raspored sa oznakom nagrada bit će naknadno proglašen. „Gospodarska zadruga“

Kastav 29. novembra 1905.

Podpredsjednik:
Jelušić v. r.

Pazinski kotar:

Iz Boljuna. Na dan Majke Božje od zdravlja, Blagosloven bi i predan mčst preko Boljunčice prometu. Lijep i čvrst je to most. Upravljala je gradnjom sama občina. Radnici su bili domači ljudi i neki iz blišnjih občina ali naši. Svna potrošak računava se na 15 tisuća kruna. Osobitih zasluga za tu gradnju ima poglaviti gosp. Ivan Šorli c. k. kot. poglavar. Srdačna mu hvala! Više toga bi se moglo u Istri imati kad bi bili nekoli ljudi na mjestu; ali tako samo se krpari. Ni cijelo ni razciepljeno!

Prošli mjesec imali smo bermu. Presvjeloga dočekali smo liepo. Slavoluk: 20 hrvatskih zastavica i napis u staroslovenskom jeziku glagoljskim pismom: „Slava u vsnji Bogu“. Naši građani iz „krijanca“ pucali su na čast. Pokojnomu biskupu Širku demonstrirali su, a to valjda, iz uljudnosti. Poznamo se! Par vas. hoće da se održi zloporaba samo talinske službe Božje. Do osamdesetih prošloga vjeka čulo se je „Slava“ i „Vjerujem u jednoga Boga“. Od onda ništa. A glagoljski napisi na crkvi? To su za nas dokumenta, a vi? Zloporaba, to je kriva isprava. Znao sam. Bila je tiha misa. Netko nije valjda htio u okolnim župama, da se čuje stogod hrvatskoga kod mise, pak je stao svagdje tiha misa. Propovjedaio je biskup sam. Svagdje opet jednako. „Koji kršćanski živi, dobro živi. Budite vjerni sinu katoličke crkve. Jer kada budu vlasti proti vama, (presvjelti, te su uvijek) braniti će vas papa i biskupi. (ne svi). (Kako vidite, iz-pustili smo koješta, jer se na. naš silno pazi i svaku malenkost na rešet. i silo meće. Skoro stolina talijanskih svećenika tršćanske biskupije denuncirala je Rimu miroljubivoga, i grayednoga, biskupa Sterka i nitko se nije javno zanj zauzeo. A sada? Op. Ured.) — Naš gospodin načelnik mo-lio ga je, da uređi za jezik u našoj crkvi. Valjda ga nije presvjelti razumio, pa mu je njegov kapelan odmah prisokčio u pomoć, veleći: Rim ima to da odluč, sada pustimo to ča. Kod nas, kao i u cijeloj kršćanskoj dekaniji, bio je doček i ispratnja vrlo hladna. Niti jedan živo. Sve tiho, jedino što se je pucalo. Pravi su kupila gospoda svećenici, a kod nas i talijanci. Prošla su vremena, kad se je pružala i druga strana lica na čuškavanje. Prolazno je sve na ovom svijetu!

Porečki kotar:

Iz Opatkice. Otkad se počela graditi naša družina škola kod sv. Lucije pred vratima opatškog gnežda, ova naša „signoria“ nije zapustila zgodu ni-kakvu da bi uzmogla zapriječiti budi kako napredovanje iste. Već iz početka, kad se imala otvoriti ova škola, rečena gospoda uprl su sve svoje sile, strašili i smučivali puk da ne siljuju djece u tu školu. Budući sve njihove spletke i agitacije ostadoše neuspješne, pokušali su nedavno naslijem zapriječiti dječakom da bi polazili ovu školu, naime učenicom, koji dolaze 6-6 km. dalje da uće malo naobrazbe u svojem materinskom jeziku, dočekala ih na putu nedaleko škole dječurlija talijanske faktinaže opatškje „signorie“ te ih stadoše psovati a onda kamenjem napadati. Da- kako djeca ustrašena morala se kući vra- tili i ne htjedoše više za nekoliko dana u školu, jer se bojahu, dok ih ne pra- tiše nekoji od roditelja do škole. Nije li to 2000-ljetna talijanska kultura u gradu „dei 72 letterati“?

Mi preporučamo ovdšnjemu c. kr. oružničtvu malo više pažnje tamo gdje je zbilja potrebito, da se više što takova po bielom danu nebi opetovalo, jer je stalno, da bi inače došlo do krvavih pos- ljedica.

Koparski kotar:

Novo hrvatsko društvo. C. k. namjesticništvo u Trstu potvrdilo je pravila novoga hrvatskoga društva „Glazbeno društvo Sokol“ u Buzetu.

Talijanska škola za analifabete. Iz Kopra pišu tršćanskim listovom, da su se dogovorili tamošnji paceti učitelji gg. Bonat, Ferrari, Pizzorello i Valentich, da će započeti sa večernjom podukom ta- mošnjih analifabeta. U tu svrhu da su se već obratili na mjestne školske oblasti za potrebitu dozvolu i da se nadaju, da će ih u tom plemenitom poduzeću poduprijeti moralno i materijalno mjestne oblasti.

Na ovu hvalieviednu misao došli su gg. koparski učitelji stalno nakon objava u naših listovih, da se nekoji naši učitelji

započeli podučavati analifabete u čitanju i pisanju. Njihova je nakana svakako hvalieviedna te mora još više potaknuti naše rodoljubno učiteljsvo, da se dađe svuda požrtvorno na takav plemeniti i čovjekoljubni podhvat.

Franina i Jurina.

Jur. Što da je barbanski podeslat ovlastia bia renegata Mirkovića da zastupa občinu i zastupnike kod otvorenja legine fabrike u Raklju.

Fr. Vero je istina, ač tako su pisali latini u sfojih.

Jur. A s kim pravom je te on sniia uč- niti, kad ga raprezentanti nisu na to ovlastili?

Fr. To ti je tako. On je nekoga moral poslati; sam nije htia ići, jer sidi rado na dvih katridah, pak je oto učinia samo da se nekako pokaže da je sa svimi prijatelj.

Jur. To prijateljstvo je mogá pokazati sam za se, a ne nas postene zmišat u svoju šarenjačku torbu. A ako je htio imati koga da ga rapreženta u Raklju, je moga poslat jednoga puliča, koga bi bia buduć puličar, laliko dobia zi svoje domovine.

Razne primorske viesti.

Istra i Dalmacija u Italiji. Jednomu madjarskome listu (Bud. Hirap) pišu iz Milana, da je tamošnji list „Domenica del Corriere“ u svojem poslednjem broju donio sliku novog talijanskog biljega. Taj biljeg naslikao je talijanski slikar Francesco Mihretti. Na biljegu prikazuje se Italija spajena s Istrom i Dalmacijom.

Madjarski list veli na to, da mora ministar izvanjskih posala Austro-Ugarske proti tomu prosjedovati.

Mi pak držimo, da bi bio takav pro- sjeđed neumjestan i nedosledan od strane austrijske vlade, koja pripravlja već jedno stoljeće Istru za majku Italiju.

Promjesteenje. G. dr. Marijan Cukar premjesten je u svojstvu financijalnog ko- mesara k poreznom uredu u Krk.

Izložbe goveda u pokrajini. Pred- sjedništvo zemaljskog kulturnog vieća u Poreču objavilo je onomadne kotarskim gospodarstvom, da će se u 7 političkih kotara Isire održavati što ove, što buduće godine 7 izložba goveda, za koje je opredjeljena nagrada u iznosu od 3700 kruna, od kojih je dopriniela vlada 2400 kruna, a pokrajina 1300 kruna.

Tečajem ove godine obdržavati će se izložba goveda u Krku, za Krk, Cres i Lošnj sa nagradom od 500 kruna; u Kastvu za Kastav, Volosko i Materiju sa nagradom od 600 kruna.

U proljeću godine 1906. u Svetvitiću za Vodnjak i Rovinj sa nagradom od 400 kruna; u Pčinu za Labin i Pazin sa nagradom od 500 kruna; na Livadali za Buje, Motovan, Buzet i Poreč sa 800 kruna; u Pulji za Pulu sa nagradom od 400 kruna.

Na jesen godine 1906. u Kopru za Kopar, Dolinu i Piran sa nagradom od 500 kruna. Osim novčanih nagrada dieliti će se takodjer srebrne i brončane medalje.

Proglaš družbe na hrvatske občine. Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Me- toda za Istru razaslalo je na neko 570 občina Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Istre molbu da joj prisokče kojim dopri- nosom u pomoć. Ne vjerujemo da će ovaj ganutljivi apel na hrvatske muževe,

kojima je narod povjerio da upravljaju njegovom imovinom, oštati glas vapju- čega. Preporučujemo, s toga svim obćin- skim glavarstvima, da u svoj proračun uvvrste koju svotu za našu družbu. Neke se ugledaju u obćine, kojima upravljaju Talijani i koje sve svake godine odrede veći ili manji iznos za zloglasnu „Legu“. Radi toga ne smije uzmanjkat, nijedna hrvatska obćina a da se ne sjeti naše družbe; a jedino tada će se pokazati da sav hrvatski narod dopriša za hrvatsku dječicu. Hrvatski ljudi, na noge, evo Vam prilike da se natječete i istaknete u do- brom djelu!

Najroče čudo u ovom stoljeću ne dvojbeno je dvostruki-elektro magnetički krt R. B. broj 86967, izumio ga g. Albert Müller iz Budimpešte, V. kol. Vadasz ulica broj 43. IV. On dobiva priznanice od takovih bivših bolesnika, koji su već 20-25 godina bolovali i u obće, mislili da više nikada ozdraviti neće. Ali svaki, koji se je Müllerovim izumom posluzio osvjedočio se je o čudotvornom djelovanju; i evo opet jedne nove priznanice: Stovani gosp. Mülleru! Moja supruga je 9 godina na glavobolji, nesvjestici, reumi, izumu, čudnim grčevima i nespavanju trpjela. Sve na svietu sam pokušao da joj stroji pomognem, ali zabadava trud i novac razbacivao. Od- lučio sam joj da sa Vašim strojem po- kušam, te sam jedan takav stroj od Vas naručio, pa gle čuda. Od onog dana, čim je Vaš stroj počela upotrebljivati bilo je joj lakše, i danas nakon 9 godina grozne patnje jest ista sasvim ozdravila. S toga ne mogu nego zahčeliti, da Vas i Vaš izum Bog blagoslovi. Do groba zahvalni Franjo Hlatschka, Budimpešta, Gizela ulica broj 42.

Dva uzorka. Otpadničko počinjanje nekih tajnih junaka mora se svima otkriti. Ponavljamo i ponoviti ćemo njihovo ra- stvorno djelovanje dotle, dok ih neki naši upoznaju, jer prijateljevanje sa takovimi donša njima sramotu, a nama narodnu škodu. I prošlih velikih školskih praznika nastavljali svoj dušmanski rad u našoj Susnjevići. Jedan od tih junaka poznati nam student filozofije Vjekoslav Belulović (recte Belulovich, moramo ovako pisati, jer se je počeo ovako podpisivati. Na Rieci, gdje se najviše nalazi u praznicima, drži se Hrvatom pred Hrvatima, inače je što tko hoće. Taj je uzeo hrvatsku školu u Su- snjevići za nišan u rumunjske svrhe. Uz bok mu stoji njegov otac, službenik kod mjenjačnice ili igračnice na lutriju gosp. Korosca na Rieci. Drugi uzorak jest neki Glavinu djak preparandije sada valjda u Kopru. Nakanio si je promijeniti svoje častno hrvatsko prezime sa Kap, di ho (Cap di bo — volovlja glava). Možda će mu to bolje pristajati. Preporučamo gospodinu profesoru iz hrvatskog jezika u Kopru, da mu protumači značenje hrvatskoga imena Glavinje i ime sela Susnjeviće. I, takovi s hrvatskim uzgojem i odgojem rađe, na propašt hrvatskog živilja u Istri. Eh, poznata narodna nesreća u slavenkih narod! Samo oni mogu da imaju otpadnika.

Kod njih je velika mjera predrznosti. Po- mislite si za ovu dvojicu. Jedan namjerava postati profesorom na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a drugi učiteljem u Istri. Ča s ironijom! Dapače, jedan naš mladi pro- fesor izrazio se, da će Belulović biti jedan od najboljih profesora. I taj mladi gospodin pozna dobro, što je Belulović učinio u Susnjevići. Zalosna nam majka! Kad će nam biti bolje? Onda svakako, kad će klub istarskih akademikara pozvati naše zastupnike, da dadu puku račun o svojem djelovanju. Dotle će oni braniti Belulovića, a drugi, kad mole „Junta“ za podporu izkriviti svoja prezimena! S visoka nam poručuju: Zastupnici ovače, popi tako, učitelji onako, pak će biti dobro. A vi mlada gospodo, što ste vi učinili?! Deder pokažite!

Poručujemo pak gg. Beluloviću i Glavi- vini budemo li doznali da još agitiraju u

Susnjevići u protunarodne svrhe, da ćemo poduzeti shodno, da ih prizovemo k pa- meli. Ta kumpanija je postigla u Susnje- vići to; da je u onoj školi vrlo slab po- stizak. Pred tri godine izjavili su, se svi roditelji ra hrvatsku školu, a sada tolika unpornost. Takva što je moguće samo kod nas. Nemarni smo i vođu imademo u žitah! Ako želi koji Hrvat u Istri da se upozna najnovijim djelom (umnim) spo- menutih junaka, neka nabavi knjigu stu- dentu u Kopru, u osobi Glavine. Rumunjska knjiga sa 90% hrvatskih riječi. Korist. od toga ide u hrvatski renegatski fond.

Apatovačka kiselica i družba sv. Ćirila i Metoda. Dozvolom družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru imade upravitelj- stvo vrela Apatovačke kiselice u Zagrebu, iskjučivo pravo razpacavati pod markom družbe Apatovačku mineralnu, stolnu i ljekovitu vodu. Od prodajne vrijednosti svenkupne Apatovačke kiselice, otpadati će stanoviti ugovoreni posto. družbi sv. Ćirila i Metoda, pa kako je to domaće po- duzeće odlikovano dosad na raznim izlož- bama sa ukupno 15 zlatnih i srebrnih medalja, a na predlog medicinskih auto- ritaeta i kemičko-analičkih zavoda u Beču i Zagrebu, proglašena je, po vis. kr. hrv. slav. djaln. zemaljskoj vladi mineralno ljekovito, vodom; to se je poznato našu, da ne će dijelom naše domovine biti koče, koja neće jedino Apatovačku kiselicu, kao stolno i mineralno-ljekovito piće trošiti, te joj dati prednost pred ostalim stranim vodama. Na taj način podupirati ćemo i družbu sv. Ćirila i Metoda, koja će od toga domaćeg poduzeća imati korist. — Zahčevamo stoga svagdje samo Apatovačku kiselicu.

Rodoljublje i — kava! Činilo bi se na prvi pogled, da to nema nikakvog saveza ali ako dublje promislimo — stvar uvidjet ćemo da nije tako.

Danas sav svijet napreduje ekonomski pa moramo — i mi. Zato smo dužni, da podupremo svako poduzeće, koje radi samo našim narodnim kapitalom, jer time spre- čavamo uplitanje i navalu tudnjinskog ka- pitala t. j. našu ekonomsku ovisnost o tudnjicu, koja je siguran grob svakoga naroda.

Još više moramo podupirati naša na- rodna poduzeća, jer ono od svoga čistoga prihoda, daje jedan dio za takovu narodnu organizaciju, društvo Ćirila i Metoda, koja je naperepa protiv tudjinaca a za spas i održanje hrvatskog naroda.

Ojavde se jasno vidi, da svaka hr- vatska domaćica, odmah dvostruko koristi hrvatskom narodu ako troši kavinu prim- jesu „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ a koristi bome i sebi, jer, kako kemička analiza dokazuje, zdravije. primjese neće nigdje naći.

Upozorujem pri tom na druge slavenske narode osobito Čehe, pa zašto da se naš mi. Hrvati moramo tužiti na svoje doma- čice, kao na najnemarnije u narodnom poslu.

Napred dakle za narodnu stvar: Hr- vatiće, dokazite djelom, da i hrvatske do- mačice ni malo ne zaošlaju za svojim slavenskim družicama.

„Prvu jugoslavensku tvornicu kavinih surugata u Ljubljani“.

To poduzeće je slovensko, ali je baš zato i naše jer papirnatu jugoslavensku zajednicu realizira praktičnim načinom tra- čujući jačih ekonomskih sveza među brać- skim narodima, slovenskim i hrvatskim.

Kavina primjesa u korist družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, dobiva se svag- dje.

Naručbe na veliko prima glavni zas- tupnik za Hrvatsku i Slavoniju

Mijo Crvenković — Zagreb.

Zastupnik-Talijan-Bartoli i Sla- venci u Istri. Taj veliki gospodin izvolio je nas nazvati u bečkom parlamentu go- stovima Istre. U svojoj velikoj zlobi proti Slavenima nezna, što kadgod, bunca. Mi

Narodna tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedodžba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedodžba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedodžbama. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgođenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnica. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojnika (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedodžba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogladni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavještina skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poraza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedodžba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponji za doznacbu soli.

Pisače i risače potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialium. 6. Nota pro instituentis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavještina skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadačnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarinje. 6. Pregled mjesčnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matrica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vesti. 16. Svjedodžba. 17. Odstupnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po ababetu; dalje slijedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to slijedeće obrasce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznacnice. 2. Zadrzne, knjižice. 3. Štedionice (uložne) knjižice. 4. Zadrzne, 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadrznih diehova. 10. Knjiga uložaka; za Rajfeisenovce. 11. Knjiga uložaka za občine štedionice. 12. Doznaka za primatak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priračna. 5. Zadrzne knjižice. 6. Knjižice za pohranu računa.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadrzne za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspera“ u Kinu.“ 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubesa. 4. Puzaveem. Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjižice „Matice Hrvatske“ sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i estale pomorce. Sastavio *Karlo Kokoalj*, kapelan c. i kr. ratne mornarice. *Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotsky-a.* — Ciena tvrdno vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franco poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koji konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, rasporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Odlikovana
J. KOPAC svijećarna na paru
Gorica - ulica Sv. Antona

Preporuča preč. sveštenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pečelnoga voska kg. po K 4.90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vođom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravana alkalikna-magnezijna-litijaska kiselica vrlo bogata ugljikom kiselom
izvrstni i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnici autoriteti prepisuju ovu kiselica s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlija na prsti ulcizna i ronal, kod želudca, plućne, glazne svih drugih katar, proti hemoroidima (članoj žili, kod boli bubrega, majhura, kamence, čestane bolesti, zračnih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekuzane izvrsne i nenadkriljive sredstvo kod spahli i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraje ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagrađena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjske i unutarnje porabu. Osobito odražavaju tjevanje i kaljanje po koshli, nogu i ruku, te izliče svaku glavobolju. One nedostizivo sposobno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, udiruju izbacivanje, odklanaju naduhavanje, holi i grčeve, pospešuju bolju probavu, čiste krv i cievra. Progone velike i male glisite, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrpavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i sluzene te kuhli i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje se sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nasmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj i li seljatskoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka nitko naručje pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pozutećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) ne šalje. — Ciena je slijedeće i to franco na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 4 tuceta (48 boč.) 14.60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena nekih gg. koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunom ozdravile: Iv. Baredinčić, učitelj; Janko Kisulj, kr. nadbugar; Sij. Borčić, župnik; Ilja Manić, ljekar; Sofija Vukelić, silica; Jožo Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

OGLAS.
NIKOLA ŽIC-KLAČIĆ i drug.
Mlin na benzinu i trgovina brašna na veliko
u PUNTU, otok KRK, Istra.

CIENIK

Čistog pšeničnog i kukuruznog brašna veoma korisno za obitelji.
Ciena po 100 kg.:

pšenično brašno broj 1	K 26.60	nesijano sa mekinjama	K 21.—
" " " " broj 2	" 26.20	mekinje (posije)	" 14.—
" " " " broj 3	" 25.80	kukuruzno brašno	" 18.—
" " " " broj 4	" 24.50	raženo brašno prosijano	" 24.—
Sve vrsti 1, 2, 3, 4, ujedno pomiješane	K 26.—	" " " " nesijano	" 19.—

Sve naznačene cijene računaju se postavljene u Puntu na barku ili parobrod u Krku. Plaća se u Puntu, a utuživo u Krku. Uz gotov novac 1 1/2% popusta. Na zahtjev šalje se uzorke franco i badava.

U našem mlinu melje se svakovrstno žito uz cieniu po 100 kg. K 1.50, osim toga koji želi da bude brašno prosijano plaća više po 100 kg. K 1.— (manje od 100 kg. se ne sija). Nabavljamo prazne vreće koje se nalaze u dobrom stanju za spremanje posija po 100 kg. i plaćamo za svaku 16 para a za one za brašno 20 para; one pak koje drže 75 kg. po 30 para.

Koji želi imati поближе upute neka se obrati na g. Ivana M. Žiču u Puli, admiralska ulica br. 12.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrznih diehova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako nije član iste, te plaća od istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, a nose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na inženice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati od podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilu S. Stefano br. 1. prijetomno desno, gdje se dobivaju поближе informacije.
Ravnateljstvo.